

ВПЛИВ КУБІНСЬКОГО ЛОББІ НА ЗОВНІШНЮ ТА ВНУТРІШНЮ ПОЛІТИКУ США (1960-і рр. – поч. ХХІ ст.)

В статті досліджується вплив американців кубинського походження на формування внутрішньої і зовнішньої політики США.

Cuban Americans' influence on the US foreign and domestic policy formulation is studied in the article.

На рубежі ХХ–ХХІ ст. у США проживали близько 1,3 млн кубинців-емігрантів або дітей мігрантів. З них приблизно 1 млн. осіб народились на Кубі, 300 тисяч – у США від кубинських батьків. [7] Виникнення такої чисельної етнічної громади було зумовлене насамперед політичними чинниками. Після Революції міграційна політика США щодо Куби почала набувати більш політичного забарвлення і взяла за мету стимуляцію еміграції, як легальної так і нелегальної.

Етнічні громади і лоббістські групи активно впливають на зовнішню та внутрішню політику США. Вони реагують на події у світі і тиснуть на американську виконавчу та законодавчу владу з метою задоволення своїх інтересів. Кубинське лоббі є одним з найвпливовіших й активно досліджуваних. Зокрема його вивченням постійно займаються кубинський Центр вивчення міжнародної міграції (Centro de Estudios de Migraciones Internacionales) [3,4], Гаванський університет [5,6], науковці з різних країн (такі як С. Ламрані, Дж. Свейг та ін.) [1, 2]. Варто зазначити, що на теренах колишнього СРСР цим питанням активніше займаються російські дослідники Інституту Латинської Америки РАН, а також С. Михайлов, С. Червонная, В. Сударев, Е. Лозанський. Для української науки ця тема є досить новою і мало вивченою, тому ми вирішили приділити їй свою увагу.

Кубинська громада значно відрізняється від інших латиноамериканських громад у США. Рівень освіти, доходів, наявність конкретних політичних поглядів і цілей зробили її повноцінним гравцем на політичній арені. Використання різного роду інструментів (як легальних, так і ні) значно підвищує ефективність кубинських лоббістів. Через більшу сконцентрованість в одному штаті (Флорида) і значну кількість представників в органах влади, вони досягли істотного впливу.

Постійне продовження "тимчасовості" перебування кубинців у США, а також нескінченні привілеї сприяли економічному і політичному розвитку громади, а також дали змогу швидко натуралізуватися. Більшість кубинців була зареєстрованою як виборці Республіканської партії і згодом навчилася контролювати владу на місцевому рівні. Основною єдиною ідеєю групи було повалення революційного режиму на Кубі. Варто зазначити, що кубинці з Флориди достатньо швидко розвинулись у політичній сфері (з 1960 по 1980-ті), в той час як та частина громади, яка зосередилась у Нью Джерсі не мала власних організацій і представників у владі. Її характерною особливістю стала, однак, більша кількість зв'язків з іншими латиноамериканськими групами та американцями, на відміну від кубинців у Флориді.

Наприкінці 1990-х, кубинці у Флориді спромоглися взяти під контроль соціально-політичні інституції, навчилися розуміти політичні правила і норми США, а також зосередили у своїх руках значний капітал та заручилися необхідною підтримкою для свого просування як політиків. Подібність основних цілей щодо Куби на локальному та державному рівні полегшило для кубинців здійснення впливу на зовнішню політику США. Місцеві осередки Республіканської партії всіляко підтримували кубинців, щоб отримати їхні голоси. [3] Прийнято вважати, що кубинські лоббісти завжди були радикаль-

ними правими, втікачами з острова або їх нащадками, які вимагали постійної жорстокої політики щодо своєї батьківщини. Але зважаючи на те, що на початку ХХІ ст. позиції громади починають формувати нащадки другого і третього покоління емігрантів, політика США відносно Куби та настрої серед представників кубино-американців почали зазнавати змін. [4]

Найпоказовішим зразком організаційних структур кубинської імміграції у США став Національний кубинсько-американський фонд (The Cuban American National Foundation - CANF), створений у 1981 р. До 1980 р. існували сотні об'єднань, які спрямовували свою діяльність на протистояння Кубинській революції і були підзвітні американцям, але структури власне кубинців, орієнтованої на формування політики не було. З приходом до влади Р. Рейгана просувається ідея створення Фонду у рамках широкого проекту боротьби з комунізмом у світі і для надання кубинцям організаційного інструменту, який водночас буде елементом ширшої політичної системи США. Фонд ґрунтувався на "Програмі Санта Фе", створеній групою фахівців, головним чином Джорджтаунського університету, частина з яких були членами Ради Національної Безпеки США. У 1981 р. голова ЦРУ В. Кейсі рекомендує Р. Аллену – раднику з питань національної безпеки в адміністрації Р.Рейгана, створити відповідну організацію. Р. Аллен разом зі своїм помічником кубинцем М. Елгарретою обрали людей для Фонду, який мав представляти консервативне кубинсько-американське лоббі на зразок найефективнішого з етнічних лоббі – єврейського. [4]

Уже перші кроки НКАФ засвідчили його наполегливість і розмах планів. Не завжди легальними методами, організація спромоглася змусити США розпочати радіомовлення на острів (Радіо Марті у 1985 р.), телемовлення (TV Марті у 1990 р.), а також налаштувати делегацію ООН у комісії з прав людини засудити режим Кастро та ізолювати його. [8] Фонд звинувачувався у підтримці та організації закордонних проти Кастро та його уряду. Керівництво НКАФ відкидало всі ці заяви. [1] Проте, у липні 1998 р. в одному інтерв'ю "Нью Йорк Таймс", Л. Посада Каррілес (звинувачуваний у політичних вбивствах на території США) сказав, що лідер НКАФ Х. Мас Каноса заплатив йому загалом 200 тис. доларів для його операцій. Потім Каррілес відмовився від цих слів, назвавши їх брехнею заради реклами антиреволюційного руху і дратування Фонду. [9]

Прикметною була і постать Х. Мас Каноси, який очолював Фонд від заснування і до 1997 року. Хорхе Мас Каноса – кубинський емігрант, учасник подій у Затоці свиней. Народився у місті Сантьяго у сім'ї ветеринара кубинської армії. У середині 1950-х рр. батько відправив його до США на навчання у коледжі Північної Кароліни. Після повернення на Кубу у 1959 р. (Кастро уже був при владі), Х. Мас Каноса долучився до студентського політичного руху і через конфлікт з новим керівництвом країни у середині 1960 р. емігрував до США. У Маямі Х. Мас Каноса змінив низку робітничих посад, а весь свій вільний час присвячував боротьбі проти Кастро. У 1971 р. він отримує позику у 50 тис. доларів та рекомендації у своїх друзів-емігрантів і купує невелику

фірму, яка працює на телефонну компанію у Пуерто-Ріко. Згодом фірма змінює назву і виграє контракти на прокладання дротів і встановлення телефонних стовпів для Сазерн Белл (Southern Bell) у Флориді. Через деякий час вона перетворилася на своєрідну імперію телекомунікацій, а її власник став одним з найзаможніших бізнесменів іспаномовного походження у США. [10]

Створення і запуск Радіо Марті також зараховують до досягнень Х. Мас Каноси. Метою радіо було мовлення на Кубу (світові новини, правда про режим Кастро) для поширення антикомуністичних поглядів. У перший рік Радіо Марті отримало фінансування у 10 млн доларів, а 7,7 млн було заплановано на наступний рік через бюджет Голосу Америки. Радіо Марті не стало надто ефективним зняряддям боротьби проти Кастро, хоча забезпечило роботою кубинських іммігрантів. Відповіддю на ефір Радіо Марті з боку Куби стала зупинка дії Договору 1984 р. щодо врегулювання міграційних питань. У 1987 р. Х. Мас Каноса ввів у суспільний обіг ідею супутникового телеканалу Марті і Конгрес США виділив 16 млн доларів на його запуск у 1990 р. Від початку 1980-х до 2007 р. американські платники податків витратили більше 500 млн. доларів на теле- та радіомовлення сумнівної ефективності. [1]

Національний кубинсько-американський фонд, який після смерті у 1997 р. Х. Мас Каноси очолив його син Х. Мас Сантос, виступає проти будь-яких змін у політиці США щодо Куби. Фонд виправдовує ембарго через те, що Кастро – комуністичний диктатор, що принижує свій народ, забрав власність іноземних фірм і загрожував американським інтересам. Скасування ембарго, на думку Фонду, може загрожувати проведенню економічних та демократичних реформ у Латинській Америці. [2] Хоча вважається, що кубинські американці підтримують цю політику, це не є так, оскільки багато хто має родичів на Кубі, які страждають від наслідків ембарго. Обговорювання проблеми ембарго в рамках Фонду і кубинської спільноти у США почало набувати більш риторичного характеру. На початку XXI ст. щорічно кубино-американці надсилають своїм родичам більше 800 млн доларів. [2] Цей грошовий потік, доповнюваний ще й речовими посилками, фактично робить "пробоїну" в американському ембарго.

Поряд з активною участю в розбудові інформаційних впливів США на кубинській території, НКАФ відіграв важливу роль у дискусійних імміграційних випадках. Зокрема, він був однією зі сторін у справі Еліана Гонсалеса. Після драматичної морської переправи до Флориди, 6-річний хлопчик, єдиний, хто лишився в живих (його мати та її приятель потонули), був відправлений до своїх родичів у Маленькій Гавані (м. Маямі). Батько Еліана за підтримки кубинських властей почав вимагати повернення сина на острів. Для Куби цей випадок був індикатором політики США, а також можливістю змусити кубинських американців змінити думку щодо ембарго. Громада розділилась на два табори: ті, хто підтримував бажання покійної матері хлопчика і вважали, що він має залишитись у США (НКАФ), і тих, хто виступав за його повернення до батька. Батько мав усі права вимагати повернення своєї дитини додому і Конгрес США все ж не підтримав кубинських американців. Після 8 місяців активного розгляду справи хлопчика все ж повернули на Кубу. Повернення Еліана на острів розглядалось як перемога Кастро та його режиму. Справа також мала суто американські політичні наслідки: Е. Гор на виборах 2000 р. серед кубинських американців отримав лише 20% порівняно з 80% Дж. В. Буша, що на 15% менше, ніж під час перемоги демократів у 1996 р. [1] Саме цим великою мірою зумовлювалась перемога

Дж. В. Буша у ключовій Флориді, а отже, як не парадоксально це звучить, американсько-кубинці стали для нього вирішальною електоральною групою. Справа Еліана Гонсалеса мала такий резонанс оскільки, по-перше, це був рік виборів президента, по-друге, події розгортались у Маямі, по-третє, вона широко висвітлювалась у засобах масової інформації. Пов'язані з нею дискусії охопили майже все американське суспільство, включаючи Конгрес і президента. Звичайно, основний характер їй надавав конфлікт США з Кубою. [5]

Разом з громадсько-політичними організаціями зразка НКАФ у США також діють інші суб'єкти лоббізму кубинців-іммігрантів. Сучасні дослідники умовно поділяють кубинське лоббі на 4 групи: 1. інтелектуальні академічні кола; 2. бізнес та торгівельні кола; 3. політично орієнтовані науково-дослідні інститути; 4. грантоутворюючі фонди. Звичайно, всі вони взаємодіють між собою, але мають різні стратегічні завдання. Спільною їх характеристикою є засудження ембарго США щодо кастрівської Куби. Інтелектуальне академічне крило представлене 5 групами, які часто працюють разом: Програма з розвитку науки та прав людини Американської асоціації розвитку науки (Science and Human Rights Program of the American Association for the Advancement of Science); Американська асоціація викладачів університетів (American Association of University Professors); Американська асоціація світового здоров'я (American Association for World Health); Американське фізичне товариство (American Physical Society); Комітет свідомих науковців (Committee of Concerned Scientists). Ці організації спеціалізуються на питаннях прав людини, політики США щодо подорожей на Кубу, розширення академічних та наукових обмінів, а також контактів для подальшої наукової співпраці. У більш широкому плані, ці групи займаються проблемою негативного впливу ембарго на здоров'я та харчування на Кубі. [11]

Друга група складається з різних бізнес лоббістів, які добиваються розширення торгівлі та допомоги острову. Спеціалізовані групи, наприклад, Американці за гуманітарну торгівлю з Кубою (Americans for Humanitarian Trade with Cuba), Аламар Асоушіейтс (Alamar Associates) досліджують та надають консалтингові послуги американським фірмам, зацікавленим у створенні та веденні бізнесу на Кубі. Американська бізнес рада щодо Куби (American Business Council on Cuba), ЮЕСЕЙ Енгейдж (USA Engage) намагаються спрямувати зовнішню політику США на зняття ембарго. Представники цих кіл готові ігнорувати режим Кастро і наполягають на необхідності розвитку бізнесу. [11]

На рубежі десятих років XXI ст. у США існувало більше 1000 науково-дослідних центрів, 100 з яких розташовувались у Вашингтоні. Більшість з них є невеликими організаціями, які створюються на короткий термін для забезпечення дослідницьких потреб передвиборчої кампанії певного кандидата. Науково-дослідні центри відрізняються за джерелами фінансування, спрямованістю результатів своїх досліджень, спектру політичних питань, якими займаються, академічним рівнем членів організації та їх ідеологічною орієнтацією. Головним інструментом впливу науково-дослідницьких центрів є адресовані широкому загалу публікації на різні теми, серед яких є і пов'язані з Кубою, її режимом, кубинською громадою у США. [6] Цією проблематикою займалися Інститут КАТО (CATO Institute), Центр стратегічних та міжнародних досліджень (Center for Strategic and International Studies), Рада з міжнародних відносин (Council on Foreign Relations), Фондація за Нову Америку (New America Foundation) та інші.

Кубинські лоббісти також мають значний фінансовий вплив на членів Конгресу та кандидатів у президенти.